

Spis treści

Wstęp

1. Uwagi wstępne, przedmiot i cel badań
2. Językowy obraz świata – próba charakterystyki terminu
3. Wprowadzenie do frazeologii animalistycznej
  3. 1. Stan badań
  3. 2. Problemy terminologiczne
  3. 3. Zakres frazeologii animalistycznej
  3. 4. Semantyczne właściwości frazeologii animalistycznej
4. Metodologia badań
  4. 1. Metody zbierania materiału
  4. 2. Metodologia opisu językowo-kulturowego obrazu zwierząt
  4. 3. Frazeologia a etnografia
5. Charakterystyka terenu badań
5. Uwagi redakcyjne

Językowo-kulturowy obraz zwierząt

1. Zwierzęta domowe
  1. 1. Pies
  1. 2. Kot
  2. Zwierzęta gospodarskie (hodowlane)
    2. 1. Koń
    2. 2. Bydło
    2. 3. Świnia
    2. 4. Owca i koza
3. Zwierzęta dzikie
  3. 1. Wilk
  3. 2. Niedźwiedź
  3. 3. Zając
  3. 4. Mysz
  3. 5. Inne zwierzęta dzikie
4. Zwierzęta egzotyczne
5. Ptaki hodowlane
  5. 1. Kura
  5. 2. Inne ptaki hodowlane
6. Ptaki dzikie
7. Gady
8. Ryby
9. Robaki (owady)
10. Zwierzęta inne

Frazeologia gwar Gór Świętokrzyskich i Podtatrza na tle porównawczym.

Zakończenie

- Kwestionariusz do badania frazeologii gwarowej. Frazeologia animalistyczna
Objaśnienia skrótów
Wykaz miejscowości
Bibliografia
Indeks nazwisk
Indeks związków frazeologicznych i przysłów

Ze wstępu

Frazeologia gwarowa jest jedną ze słabiej zbadanych dziedzin językoznawstwa polskiego. Bibliografia publikacji dotyczących gwarowych związków frazeologicznych liczy zaledwie ponad dwadzieścia pozycji. Nie ma jednak wśród nich nawet jednego opracowania frazeologii gwar góralskich. Za związek frazeologiczny uznaje się społecznie utrwalone połączenie wyrazów, które odznacza się jakąś nieregularnością (znaczeniową lub składniową) (A. M. Lewicki, A. Pajdzińska, Frazeologia, [w:] Bartmiński J. (red.), Encyklopedia kultury polskiej XX wieku, t. 2. Współczesny język polski, Lublin 1993, s. 315). W powyższej definicji nie wymieniono jednak dwóch istotnych właściwości większości związków frazeologicznych – ekspresywności i obrazowości, które umożliwiają opis frazeologii w kontekście utrwalonego w niej językowego obrazu świata (dalej JOS). W niniejszym opracowaniu obok frazeologizmów omawiam również przysłowia, gdyż granica między frazeologią a paremiologią często jest płynna.

Do gwarowych związków frazeologicznych zaliczam każdą jednostkę zanotowaną w gwarze, niezależnie od tego, czy pojawia się ona w polszczyźnie ogólnej czy nie. Za takim potraktowaniem słownictwa gwarowego przemawia stanowisko, zgodnie z którym gwara jest odpowiednikiem wiejskiego typu kulturowego i tym samym kodem równorzędnym wobec języka ogólnopolskiego.

Przedmiotem opisu w niniejszej pracy jest frazeologia animalistyczna gwar Gór Świętokrzyskich i polskiej części Podtatrza (Orawa, Podhale, Spisz). W ujęciu formalnym frazeologizmy animalistyczne to w zdecydowanej większości tzw. frazemy porównawcze, realizujące językowy model porównania.

Do celów niniejszej pracy należą:

- 1) określenie, które zwierzęta i dlaczego zostały utrwalone we frazeologii gwarowej;
- 2) opis językowo-kulturowego obrazu zwierząt na podstawie materiału frazeologicznego;
- 3) zestawienie frazeologii animalistycznej gwar Gór Świętokrzyskich i Podtatrza na tle porównawczym.